

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80

(Posamezne številke
15 kr.)

Naročnino
sprejema
uprava lista:
„Zaveza-Krško“

Oznaniila,
krat natisnena,
od veste 15 kr.

Oznaniila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

POPOTNIK.

Glasiło

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Odprište rekla-
macije so
poštne proste.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor.

Pismom, na kate-
re se želi odgovor,
naj se prilepi
primeren poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrankirana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
ocene poslane knjige
se ne vračajo.

O nalogi šolskega vrta.

(Za nagrado.)

„Šolski vrt bodi razširjena učilnica, odprta učna knjiga
ljudske šole ter posredovalec med šolo in domom.“

Šolska postava od 14. maja 1869. leta, s katero se je v Avstriji preosnovalo vse
šolstvo na novi podlagi, določuje v § 63., da se ima na vsaki ljudski šoli na deželi po
možnosti pripraviti vrt za učitelja in vrtna naprava za kmetijske poskuse. Tako
se je položil temelj današnjim šolskim vrtom, da-si je vže poprej morda tu in tam se
nahajala kaka drevesnica, katero si je napravil baš za sadjarstvo vnet učitelj.

Kolike važnosti je spretno urejen in dobro negovan šolski vrt za ljudsko šolo, tega
ne pripoznava samó vsak učitelj, nego prepričanje o nju potrebi prodira tudi vedno bolj
in bolj v širše kroge prebivalstva. Znamenite so v tem oziru besede Jablanczy-ja, ki
pravi: „Pri nobedni ljudski šoli na deželi bi ne smelo nedostajati šolskega vrta. Vsaka
občina, ki sklene na svoji ljudski šoli prirediti šolski vrt, vloži glavnico, katere bogate
obresti bode vživala v blagostanji svojih bodočih občanov. Šola pošlane še le po šolskem
vrtu našemu prebivalstvu prava šola za praktično življenje“.

Dandanes so se popeli šolski vrti vže na precej visoko stopnjo, da-si ne po vseh
deželah širne Avstrije jednako. V tem oziru je zlasti Štajerska pravi Eldorado šolskih
vrtov v vsej Evropi. Tu je bilo lanskega leta blizu 700 šolskih vrtov, katerih skupno
površje je znašalo nad 300.000m².

Kako so šolski vrti razširjeni po slovenskih deželah, povedó nam številke v nastopni
razpredelnici:*)

Ime dežele	Število ljudskih šol	Število šolskih vrtov	Število le drevesnic	Število šol brez šol- skih vrtov
Kranjsko	297	167	3	127
Štajersko	254	85	137	32
Primorsko	157	51	—	106
Koroško	107	9	3	95
Skupaj	815	312	143	360

*) Podatki so posneti po „Popotnik-ovem koledarji za leto 1891“. Tu se oziramo samó na šole s
slovenskim učnim jezikom ne vstevši šol, ki so podrejene samostalnim mestnim šolskim svetom.

Če tudi nam zgornja tabela kaže 312 popolnih šolskih vrtov, torej nad $\frac{1}{3}$ vseh šol, vendar še večina teh gotovo sestoji samó iz drevesnice in zelenjadnega oddelka, ki pa še nista jedina bistvena dela poučno urejenega in vzornega šolskega vrta.

Nehoté se nam vsiluje vprašanje: kakó-li pride, da šolski vrti niso po vseh kronovinah jednako razširjeni in jednako urejeni? Vzroki temu so razna mnenja o nalogi šolskih vrtov ter nejednaka skrb šolskih oblastij za ustanovitev in ureditev. Po drugi strani pa se še po nekod od strani krajnih šolskih svetov stavijo ovire, sevé največ le iz nevednosti ali mlačnosti do vsakega napredka.

Da si se je o šolskem vrtu vže mnogo pisalo, vendar še pisatelji niso složni v vprašanji, kakoršen bódi šolski vrt. Ravno tako je še njega pedagogično-didaktična stran vse premalo znana in uvažana.

Čuditi se je zares, kaj nekateri pisatelji vse od šolskega vrta zahtevajo in pričakujejo ter kaj mu odrekajo. Jednim bi naj gojil tuje rastline ter sploh otrokom kazal, kakšna je ta ali una rastlina; drugim naj bi služil le za kmetijski pouk, imajoč samó drevesnico in nekaj — zelenjave; nekaterim naj bi bil zgolj „park“ z lepimi vijngastimi poti; zopet drugi bi radi napravili iz njega botanični vrt ter preložili ves prirodopisni pouk vanj.

Ker so mnenja v tem oziru toli različna, ne bode odveč, ako vsestransko razmotrivamo pravo nalogo šolskega vrta.

I.

Kakor ljudska šola v obče, takó ima šolski vrt še posebej svrho, da nčenca formalno in materijalno obrazuje. Potem takem je jegova naloga dvojna: vzgojna in poučna. Šolski vrt je torej jako primerno sredstvo, ki more zdatno pospeševati vso vzgojno in poučno namero ljudske šole, ako je le krajevnim razmeram in duhu časa pristojno urejen.

Vzgojna zadača se doseže, ako se razvija razum, blaži srce, izobrazuje volja in krepek značaj, ako se sploh pospešuje blagonravna odgoja. Oglejmo si, kako se to zgodi!

Vrtnarstvo in ž njim ozko združena vrtnarska dela so najugodnejše delujoče opravilo za mladino. Zató ima šola skrbeti, da poleg neproduktivnih telovadnih vaj vpelje produktivno delo, do katerega naj dobé otroci zgodaj ljubezen in veselje. Vže Kant je dejal: „Otrok naj igra, naj se kratkočasi, naj pa tudi dela, in velike važnosti je, da se tega zgodaj privadi“. Mladina naj se priučí vsakoršno delo spoštovati, vsaj to ni nikomur v srámoto. Znano je, kakoršne predsodke vže imajo včasih nekateri izobraženci, katerim se zdi opravljanje kakega nižjega dela skoraj nečastno. Otrok pa mora tudi spoznati, da vsako delo lahko postane vir veselja, ako je urejeno po lastnem prevdarku ter ni samó mehanično.

Kako važno sredstvo odgoje je delo, potrjujejo nam neštevilni izreki pedagogov in drugih móž, katerim je bila odgoja ljudstva pri srci. Vže angleški pedagog Locke je pred 200 leti zahteval, naj se sinovi boljših stanov tudi vrtnarstva in kmetijstva učé, nekaj zaradi stvari same, nekaj zaradi telesnih vaj in telesnega razvoja, nekaj pa zató, da dobé prav pojem o ljudeh in življenji.

Komensky povdarja povsod praktično stran pouka. Delo pa še posebej priporoča z besedami: „Tudi se imajo dečki navaditi dela ali stalnega opravila, bodi-si resnost ali igra, da se ne navadijo lenobe“. Lenoba pa je vse hudobije začetek.

Ravno takó priporoča vrtnarska in poljska dela Pestalozzi. Saj vsak vé, kakó je svoje gojence v Burgdorf-u in Neudorf-u vadal v delu.

Niemeyer pa pravi: Najboljše in nikdar zadosti priporočeno opravilo je vrtnarstvo, k čemur najdemo skoraj povsod in zlasti na deželi najbližjo in najlepšo priliko. Zdravje se okrepi. Mladi vrtnar se nauči v potu svojega obraza delati; on živi v prirodi in s

prirodo, se uči njene zakone in učinke boljše nego iz knjige: on vadi svoje potrpljenje; on se uči celó po škodi, on vidi malo lastno stvaritev s svojimi očmi vzrasti; zvé, kolike vrednosti je vživanje sadu svoje lastne pridnosti“.

O važnosti vrtnarstva v obče pravi slavnoznani angleški državnik Gladstone sledeče: „Vsi oddelki vrtnarstva zaslužijo posebno pozornost in vsak je sam po sebi velike praktične vrednosti. Dočim cvetice očesu ugajajo in ga razveseljujejo, sta sadje in posebno zelenjad neprecenljiva činitelja kot živili. Vrtarstvo pa je še k temu opravilo, ki bistveno pospešuje omiko in človečnost“.

Kateri vzgojitelj bi se torej ne posluževal vrtnarstva s svojim raznim delom, uvažujoč besede Niemeyer-a: „Ako pomislimo, kakó močno delo vpliva na človekovo blagonravje, in da je temelj človeški družbi, moramo priznati, da jegovo preziranje znači velik nedostatek v odgoji“.

Kje je lažje mladino privaditi delavnosti nego ravno v šolskem vrtu? Tu je vse leto dovolj raznovrstnega dela. Predaleč bi zašli, ako bi ga hoteli naštevati. Treba je mladino k temu napeljevati, sevé izimši vse težavnejše delo. Učitelj pa se mora ravnati po besedah Slomšek-ovih: „Lepo in dobro je res, ljudi koristnega dela učiti, pa še boljše, se dela z lastnimi rokami lotiti in v dejanju pokazati, kar se v besedi pové“.

Samo po sebi je razumljivo, da šolsko vrtnarstvo zdatno pospešuje šolsko negovanje zdravja ter s tem telesno odgojo sploh, kar se tudi ne sme zanemarjati.

Razna dela v šolskem vrtu pa tudi pospešujejo obrazovanje značaja. Po vedno vršeči se vaji in privadi v delu se pripravlja in pridobi nraven značaj, kajti nravnost in značaj sta pojava hotenja. Hotenje pa se pospeši zlasti s tem, da se prirodne nadarjenosti in moči vzbujajo in razvijajo. Odgoja ima gledati na to, da hotenje učenčevu po nravstvenih mislih zadobi določeno mer. To se vrši tudi v šolskem vrtu. Tukaj vsake jeseni dozorevajo razne rastline, zlasti sadje in jagode, katere imajo učenci vsak dan pred očmi. Gotovo se jim včasih sline cedé po lepem ovočji, da bi ga odtrgali kakor Eva v raji. V njih nastane poželenje in ž njim nazadnje prepričanje, da se poželje to dá doseči; nastane torej hotenje. Ali strogi „ne smeš“ učiteljev jim brzda poželenje. Čim večkrat se hotenje ponavlja tem močnejše je; iz tega pa nastane navada, ki je železna srajca, kadar se je dovolj vadila. V šolskem vrtu je torej gledati na to, da se hotenje otrok krepi in se potem vtisne v spomin; ako pa ne, mu ga strahovanje zopet predoči. V šolskem vrtu se otroci takó privadijo zdržljivosti ali zmernosti, vrhu tega se še učé razločevati „moje“ od „tvojega“.

Po nravstvenih mislih določeno hotenje pa še v otroku zatere vsako hudobijo. Ali bode tak učenec morda nalašč delal škodo? Prav pravi Klodič: „Otrok, ki je drevesce sam vsadil, cepil in oskrboval, kateri je videl, koliko je treba truda in potrpljenja, preden zraste v krepko drevo, tak otrok ne bode nikdar z lahka drevja poškodoval“. V srci takega otroka ne bode svojih kalij paganjal oni vandalizem, ki se nam pogosto kaže v oškodovanji dreves, nepotrebnem trganji cvetic ter teptanji zelišč in setev. To stori le brezozirna surovost povsem nravno pokvarjeno srce. Kdo bi torej ne pritrdil Kellner-ju, ki pravi: „Otrok, kateri z vso ljubeznijo ne oskrbuje drevesca, kateri se ne veseli jegove rasti, in se od jega noče učiti, ni več otrok, in jaz bi ga ne hotel svojega imenovati“.

Res je tudi sicer, da nekateri otroci, osobito manjši, ne delajo škode iz gole hudobije, nego največ iz nevednosti, sledeči svoji nravi, ki hoče vse vničiti. Tudi v tem oziru jih bode šolski vrt poučil ter jim ukrotil oni razdejujoči otročji nagon.

(Konec sledi.)

Vzgojni pomen otroške igre.

(Za nagrado.)

(Konec.)

Tudi kvarte niso za otroke. Nikakor torej ne morem odobravati mnenja onih vzgojevalcev, ki trdijo, da se naj vadi otrok tudi igranja s kvartami. Rektor Wolter n. pr. piše o tem v jedni svojih zbirk otroških iger*) tako-le: „Unter allen Kartenspielen ist ‚Schwarz Peter‘ das unschuldigste und bei den Kindern am meisten beliebte“. Res je sicer, da je rečena igra s kvartami za otroke dokaj nedolžna, a ko bi se otroci le ž njo zadovoljili. Vsakdanje skušnje nas namreč učijo, da zabredejo otroci tu véasih nekoliko predaleč.

A to le mimogredé. Vrnimo se raje zopet k družbenim igram ter spregovorimo še par besed o načinu, kako naj vzgojitelj taiste goji in pospešuje. Večkrat je tudi želja otrok, da se malo ž njimi poigraš. Privoščijo jim to veselje, vendar pa pazi, da v igri ne prevzameš take vloge, ki bi te pred otroki smešila. Vzgojitelj, čuvaj svojo veljavnost! Bil sem nekedaj priča, ko so otroci v igri bili svojega očeta s trdo spleteno ruto po neimenovanem delu telesa. (Igrali so „župana“ ali kakor imenuje ljudstvo to igro „stavili so rihtarja“). Smeha je bilo pri tem — seveda — dovolj, a meni ni nič kaj dopadlo tako počenjanje.

Omenil sem vže prej, da strogo in natančno nadzorovanje pri igri greni otroku veselje, ker je igrajoči otrok rad prost vseh tesnih spon. S tem pa nisem rekel, da pri otroški igri ni nadzorstva treba. Potreben je nadzor pri vsakem početju mladine, torej tudi pri igri; a tu naj bo le takov, da ga otroci ne čutijo preveč. Osobito pa je treba starišem ter vzgojiteljem sploh paziti na to, da se otrok druži v igri le s poštenimi in nepokvarjenimi tovariši. Pri igri se namreč zgodi marsikaj, kar je zelo pomenljivo za vse prihodnje življenje: v igri sklepajo se često najiskrenejša prijateljstva — prijateljstva, ki vežejo močnejše in trdnjše ko vsa ona prijateljstva, ki se sklepajo v poznejšem življenju pri kapljici „rujnega“. Skrbimo torej, da bode dobra naša deca sklepala le z dobrimi tovariši prijateljstva.

Tudi tu bode treba, da učitelj — kojega dolžnost je, nadzorovati, kolikor se da, početje šolske mladine tudi z vnuj šole — od časa do časa pozveduje, v kakšnej družbi se njegovi učenci igrajo in kaj počenjajo. In če učitelj v tej zadevi opazi kaj napačnega, treba mu bode dotične stariše s primernimi besedami opozoriti na pregovor, ki pravi, da po slabi tovarišiji rada glava boli.

Velika vzgojna vrednost otroške igre se pri nas še vse premalo pozna in ceni, osobito pa ravna v tem oziru večina starišev naše mladine ravno nasprotno. Za zboljšanje te zadeve bi lahko storila šola oziroma učitelj nekoliko več, ko stori.

Kako si mislim jaz to „zboljšanje“, hočem z naslednjimi vrsticami na kratko pojasniti.

Postava, ozir. učni načrt predpisuje učitelju, da goji pri pouku iz telovadbe na vseh stopinjah tudi telovadno igro. Dá, še celó ponadrobno mu določnje za posamezne stopinje igre, koje bi naj vadi. Ali pa zadosti učitelj tej zahtevi?

Kaj še! Ovire, koje se stavijo — osobito na deželi — zdravemu razvoju telovadnega pouka nasproti, povzročé, da se v tem predmetu pri najboljši volji učiteljevi predpisani učni smoter ne more doseči. Pomanjkanje telovadnih prostorov, da o telovadnih dvoranah ne govorim, slabo, deževno vreme — vse to kaj neugodno vpliva na telovadbo, in učitelj je vesel, ako more le najpotrebnejšo stvarino iz rednih in prostih vaj obdelati. Véasih se poslužuje res tudi kakega telovadnega orodja; na igre pa, ki so v učnem načrtu potisnene na zadnje mesto — misli le redkokedaj. In kako dobro bi bilo, obračati

*) Primeri njegovo delce: „Das Spiel im Hause“, 1889, str. 128.

pri tem pouku na telovadno igro nekoliko več pozornosti. Meni vsaj se dozdeva, da so take igre mnogo koristnejše, nego marsikatera prespletena vaja na drogu, s kakoršnimi se nekoji tovariši izkazujejo kaj radi.

Telovadne vaje na orodji so sicer tudi velike važnosti, ker jačijo ude ter pospešujejo v obče telesni razvitek otrok; telovadna igra pa je vrh tega še zelo imenitno vzgojilno sredstvo, kar sem — mislim — s predstoječimi vrsticami dokazal dovolj jasno.

S tem, da je učitelj v šoli pri pouku iz telovadbe vzbudil v otrokih veselje do raznih družbnih iger, storil je tudi nekoliko zaboljšanje нравnega življenja pri mladini. Kaj počenjajo navadno otroci po pašah, kjer se jih mnogo zbere? Dobrega nič. Paša je navadno šola razuzdanosti, nesramnosti in raznih hudobij.

„Ni nevarnejše reči za otroke, ko je navadna paša, za katero neumni stariši imajo najrajši svoje otroke. Kot nedolžna jagnjeta gredo otroci na pašo in kadar paši odrastejo, so deroči volkovi, ako so zdravi, pogosto so pa na duši in telesu bolni, ako jih smrt poprej ujela ni“. Tako Slomšek*) v spisu „Otroci na paši brez pastirja“.

In kaj je vzrok — vprašam jaz — da se otroci na paši tako zelo spridijo in pohujšajo? Odgovor na to ni težek. Lenoba — ki je začetek vseh hudobij. Otroci ne vedó, kaj bi počeli od dolgega časa, ki jih tare navadno na paši. K slabemu bolj nagneni nego k dobremu, začno hitro uganjati razne nesramne budalosti in neslanosti (otrok, ki so vže od doma dovolj нравno pokvarjeni, tudi tú ne manjka, in taki oskrunijo često vso tropo otrok). Ali se je torej čuditi, da kletev, rotnje, priseganje, laž, tatvina in še druge pregrehe — često take, da je človeka kar groza — na takih prostorih niso nič nenavadnega? Ali ne trdi po tem takem Slomšek prav, ker imenuje pašo „šolo hudičovo“?

„In ti hočeš se svojimi igrami odstraniti vse te nedostatke in vse nesramnosti, koje počenja naša mladež po pašah?“ tako gotovo poprašáš, čitatelj dragi, in nehoté se ti naberejo ustnice na smeh. Toda počasi, prijatelj! Glavno sredstvo zoper navedeno zlo otroške igre res niso, a toliko si pa upam vendar trditi, da bode mnogo pregreh — koje se storé navadno na toriščih, kjer se mladina v večjem številu shaja in brez nadzorstva ostaja — izostalo.

Otroci si bodo kolikor toliko kratili čas z raznimi mladinskimi igrami, s katerimi jih je učitelj v šoli pri telovadnem pouku seznanil; krepili si bodo s tem telo, šolali gibčnost, нравnost in pogumnost. Pašniki bodo postali polagoma prava igrališča. Hudobni otroci dobrih ne bodo tako hitro pridobili za svoje namene, saj poznajo zadnji drugo zabavo, o katerej vedó, da ni nevarna in pregrešna.

Te besede govorim iz lastne skušnje; kajti od onega časa, ko se je začela na našej šoli gojiti telovadna igra, imajo otroci na pašnikih v okolici nedolžne zabave dovolj. Pa tudi na drugih, občinskih prostorih shaja in raduje se v veseli igri kaj rada naša mladež. Tú se igra tolpa otrok „slepo miš“, tam zopet gradijo „trden most“; tú razbijajo lonce, zopet ondi igrajo lepo igro „dan in noč“. In da varujejo te nedolžne zabave deco vsaj nekoliko razuzdanostij in hudobnostij, temu mora pritrditi gotovo vsakdo, bodi-si vzgojitelj ali ne.

Učitelj! oziraj se torej pri pouku iz telovadbe nekoliko bolj na otroško igre in uveril se bodeš, da trud in prizadevanje tvoje v tem oziru ne ostaneta brez uspeha. Tudi pred šolskim poukom se ti ponudi često prilika, da pokažeš mladini — ki raja navadno na kakem prostoru blizu šolskega poslopja — kako lepo igro, četudi jo ne predpisuje učni načrt. Otroci ti bodo hvaležni za to, priljubil se jim bodeš, ker takoj spoznajo, da jim po resnem delu, kakoršno je pouk — iz sreca privoščiš véasih tudi kako razvedrilo.

A še neko drugo težavno, a zelo koristno delo gledé na otroško igro čaka delavnega in vnetega učitelja.

*) „Zbrani spisi“, IV. knjiga, str. 71.

Primerne zbirke otroških iger še Slovenci vedno pogrešamo, tako da je primoran učitelj v tem oziru izposojevati si rečeno gradivo od naših nemških sosedov, ki imajo takih knjižic in knjig na izbiro. Omenim samo „Spielbuch“ von J. Ambros, „Das Spiel im Hause“ von Rector A. Wolter (Leipzig), „Das Spiel im Freien“ von R. A. Wolter (Leipzig), „Illustriertes Spielbuch für Kinder“ von Ida Bloch (Leipzig) itd.

Željo, da bi se pri nas razne, vzlasti pa narodne otroške igre zbrale, izreklo je o raznih prilikah vže več „slovenskih vzgojiteljev“. Gospod A. P. piše v „Uč. Tovarišu“ za leto 1870 v kratkem sestavku o otroških igrah med drugim sledeče: „Pri izbiranju družbnih iger naj učitelj posebno gleda tudi na to, da se izbirajo lepe domače — narodne igre, kajti vsak narod kaže tudi celó pri otroških igrah svoje značaje. Dobro bi bilo, ko bi kdo, ki živi med domačim ljudstvom, take igre dobro opazoval in nam jih potem na tanko popisal. Učitelji naj bi tudi v tem oziru varovali in ohranjevali domače kosce, da bi ne poginili“.

Tudi tovariš naš, gospod Fr. Šetine opozarja v „Popotniku“ za l. 1890 na str. 73 na veliko vzgojno moč otroških iger ter poziva ob enem tovariše in tovarišice svoje, da naj bi take igre med narodom zbirali ter potem dotično nabrano gradivo poslali onemu, ki se oglasi za uredovanje take knjižice, ki bi se naj po njegovem mnenju izdaval v letnih zvezkih. Ako bi se nikdo ne oglasil — piše gosp. Šetine — pa prevzame on to delo. — To je zares izvrstna misel in neizrečeno bi nas veselilo, ko bi zamogli pozdraviti vže v kratkem I. zvezek napominjane zbirke. Ali je pa stvar morebiti zaspala?

Po mojem sicer ne merodajnem mnenji pojasnil bi nam naj predgovor rečene knjižice, ki bodi namenjena v prvi vrsti učiteljem, v drugi pa starišem, v kratkem in poljudnem sestavku veliko vzgojevalno vrednost otroške igre v obče.*) Precejšnje število raznih, zvečine narodnih otroških iger je priobčil vže naš velezaslužni „Vrtec“, 12 telovadnih iger najdemo tudi v Zimovej „Telovadba v ljudskeji šoli“, a mnogo jih še pa čaka med narodom samim — zbiratelj, nekaj pa tudi v rokopisih raznih marljivih tovarišev belega dné.

S tem, da izide ter se razširi rečena knjižica tudi mej našim prostim ljudstvom, dobiti bodo stariši naše slovenske mladine polagoma druge in sicer boljše pojme o otroški igri in nje važnosti. Otresli se bodo predsodkov, koje imajo na to stran, češ, otrok, ki mnogo in rad igra, malo prida obeta. Sicer bi pa lahko navedli mnogo slučajev iz zgodovine, ki jasno pričajo, da so možje, koje so kesneje po pravici prištevali veleumom, ki so zavzemali in še morda zavzemajo odlična mesta v človeškeji družbi, v svojih otroških letih kaj radi igrali.

Razni pisatelji in pesniki se z veseljem spominjajo one zlate dobe „otroških iger“ ter jo imenujejo srečno.

Med vami nekđaj sem vesel igral,
In letal in skakal okrog,
Ko v sreči otročji še nisem znal
Življenja skrbi in nadlog.

Tako pojo pesnik Krilan.

In če vprašamo, zakaj se je naš Vodnik, ki je leta 1796 na kratko sam svoje življenje popisal, spomnil v dotičnem življenjepisu „iger, luž in drsanja na jamenskih mlakah“,**)

*) Izvrstne tvarine za dotični predgovor najde sestavitelj dovolj v spisu „Das Spiel und seine Bedeutung für's Leben“ von Mucius Camuzzi (Graz) nadalje „Gut's Mut's, Spiele zur Uebung und Erholung des Körpers und Geistes“ in pa v predgovoru Ambross-ove zbirke „Spielbuch für Schule und Haus“.

**) Primeri njegovo „Veliko Pratič“ l. 1795—97, kjer piše pesnik med drugim to-le: „Devet let star popustim jegre, luže, inu dersanje na jamenskeh mlakah, grem volán v' šolo, ker so mi oblubili, da znam nehati, kadar očem, ako mi uk ne pojde od rók“.

ondaj moramo reči: Gotovo zato, ker so se mu te otroške zabave tako zelo omilile, da se jih je še kot 38letni mož z veseljem spominjal ter jim hotel postaviti v svojem življenjepisu trajen spomin.

Toda vrnimo se zopet k naši zbirki otroških iger in pa k predgovoru dotične knjižice. Omenil sem zgoraj, da se naj pojasni v tem predgovoru na kratko velika važnost otroške igre. To pa bi se lahko še tudi na drug način zgodilo, in sicer potem naših prostemu ljudstvu namenjenih časnikov.

Žal, da se pri nas Slovencih vsako drugo vprašanje bolj temeljito obravnava ko pa najvažnejše „o domači“ vzgoji mladine in njenih napakah. Učitelj toži dan za dnevom v svojih skupščinah o malomarnost in nevednosti roditeljev o vzgojnih stvareh. Te svoje jeremijade pošiljajo potem svojim strokovnim listom, kjer se dotične — često res izvrstne — razprave prav lepo čitajo. A kaj hasni vse to? Ali pridejo dotične besede na ušesa onim, kojim so v prvi vrsti namenjene? Nikakor ne. Tovariši in tovarišice! stvari se bomo morali lotiti od druge strani. Slavna uredništva naših prostemu ljudstvu namenjenih listov „Domovina“, „Novice“, „Slov. Gospodar“ prepustila nam bodo gotovo v svojih predalih od časa do časa majhen prostorček za razpravljanje raznih vzgojnih vprašanj. In koliko važnega bi imeli starišem v tem oziru povedati, na koliko napak v današnji domači vzgoji opozoriti. Med te važnosti štejem mej drugimi tudi opozoritev na naopačnosti, koje stori večina roditeljev naše dece z ozirom na otroško igro.

Tudi naša veleslavna družba sv. Mohorja je začela v najnovejšem času objavljati v svojih knjigah poučne vzgojne sestavke.*) To zabeležujemo s posebnim veseljem, ker smo trdno prepričani, da se bode, ako družba, ki je tako zelo razširjena, stvar v tem smislu nadaljuje, narodu našemu mnogo koristilo.

Blagodejni vpliv, koji imajo mladinske družbene igre zlasti na telesni razvitek gojenčev, spoznalo je tudi vis. c. kr. naučno ministerstvo, kar je z ukazom od dne 15. septembra 1890 jasno dokazalo. Rečena visoka naredba ukazuje namreč posameznim deželnim šolskim svetom delovati na to, da dobi srednješolska mladina (ukaz velja samo srednjim šolam) priliko, po leti se po ugodnejših pogojih kopati in se učiti plavanja, po zimi pa drsanja na ledu. Gledé na mladinske igre in kretanje v prostem zraku pa zahteva dotični visoki ukaz med drugim sledeče: Povsod, kjer je mogoče, naj se uravnajo posebni igralni prostori ali igrališča za šolsko mladež. Taka igrališča naj imajo namen, da ponudijo mladini priliko, da se v prostih urah skupno v čistem zraku giblje in razveseljuje. Na to napravo naj obrača učiteljsko osebje posebno pozornost — naj se med šolsko mladino, če vže ne redno, vsaj po večkrat kreta „um ihr bei solchem Anlasse näher zu treten, als dies in der Schule der Fall sein kann“.

Z ozirom na ta ukaz ste imeli dunajski pedagoški društvi „Mittelschule“ in „Realschule“ vže štiri skupne seje, v katerih se je vprašanje o upeljavi in osnovi mladinskih iger na avstrijskih srednjih šolah zelo na obširno razpravljalo in konečno sklenilo, predložiti visokemu c. kr. naučnemu ministerstvu več ta predmet zadevajajočih tēz. — Po mnenji te skupščine naj bi se z mladinskimi igrami na srednjih šolah vže v kratkem pričelo. Občinski zastopi, razne korporacije in posamezni šolski prijatelji naj se naprosijo, da pospešujejo blage volje uravnajo igrališč. Za te telovadne igre naj se določita dva dneva v tednu. Po dneh, koji sledé igralnim dnem, naj se dijakom ne dajejo večje, zlasti ne pisne naloge. Vodstvo in nadzorovanje organizovanih mladinskih iger naj se izroči učiteljem telovadbe, pa tudi drugim sposobnim članom učiteljskega osebja. Na terezijanišči se mladinske igre vže gojé.

*) Prim. spis: „Stariši! Dobra odgoja je vašim otrokom največji zaklad“. Spisal R. Čuček. „Slov. večernice“. 44. zvezek, str. 54.

Kakor smo povedali, velja dotični ministerski ukaz le srednjim šolam, kar je res obžalovati; kajti slična naredba bi tudi ljudskim šolam zelo koristila, zlasti v večjih mestih, kjer se otroci vse premalo gibljejo v prosti naravi.

O velikej vzgojnej vrednosti otroške igre bi imel sicer še marsikaj važnega povedati, vendar pa moram z ozirom na pičlo odmerjen prostor, ki je namenjen v „Pop.“ sestavkom te vrste, za danes končati.

Dal Bog, da te moje skromne vrstice ne ostanejo „glas vpijočega v puščavi“. Dal Bog, da napoté prav mnogo cenj. čitateljev — tovarišev k temu, da začno o vzgojevalni imenitnosti te otroške zabave nekoliko natančneje premišljevat, v šoli telovadno igro bolj gojiti in pa vplivati na stariše, da tudi oni polagoma svoje krive nazore v tem oziru spremené ter pritrdijo pesniku Nekrasov-u, ki pravi:

Igrajte se otroci! Rastite po volji!
 Saj vam lepo je detinstvo dano.
 Da pač vedno bi ostali na tem polji,
 Da ne zginilo bi vam prerano.

Prirodopisni pouk v jednorazrednicah.

(Pišeta ravnatelj Henrik Schreiner in prof. J. Koprivnik.)

(Dalje od štev. 19.)

B. Učno gradivo.

Jesen.

I. Sadunosnik.

a) *Deli sadnega drevesa*: Korenine, (glavna korenina, stranske korenine, koreninice), deblo, veje, vejice, mladike, brsti, listje, cvetje sadje.

b) *Sadno drevje po sadunosnikih*: Jablani, hruškova, kutnina, mešpljeva, črešnjeva, višnjeva, češpljeva, slivova, orehova drevesa.

c) *Vrste sadnega drevja*: 1. Pešknato: jablani, hruškova, kutnina . . . drevesa 2. Koščično: črešnjeva, višnjeva . . . drevesa 3. Luščinasto: Orehova, kostanjeva drevesa. (Drugo berilo št. 40 str. 34, štev. 62 str. 59).

d) *Kako sadje zori*: Dorase, postane prhko, sočnato in sladko in pecelj se navadno rad loči od vejice, peške v peškatem sadju postanejo črne, od zunaj sad orumeni ali orudi; pri koščičnem gre meso rado od koščice in lice mu postane udeče, modro, ramenasto ali rudečkasto; pri luščinastem odstopi lupina od oreha, kostanja ali lešnika.

Popis raznovrstnega sadja.

a) *Jesenskega kosmača* (ledrerce): Je srednje velikosti, nekoliko ploščat, najširji malo niže srede. Krog peceljna ozko, okoli muhe široko udrt. Pecelj lesnat, kratek, a precej debel. Muha široka in na pol odprta, njeni listki ozki in precej dolgi. Olupek rjast (raskav), po barvi usnjato rujav. Meso zelenkasto belo, prijetno kislega okusa. Peščišče (peščiščenik) nizko, pa široko, peške kratke, oble in črno rujave. Jesenski kosmač je izvrstno jabelko, katero dozori meseca oktobra in se ohrani do srede zime. Nahaja se povsod po Slovenskem.

b) *Tepke*. Kdor je ne pozna! Je hruška drobnejše vrste ter nizko stožčeve podobe. Gori proti muhi je obla, isto tako okrožena okoli peceljna. Muha sedi v plitvi, široki jami in je popolnoma odprta, njen rob je kratko peteronazobljen. Pecelj je precej dolg, lesnat in vlačen. Olupek je gladek, na solnčni strani rujav, na senčni zelen in povsod sivo rujavo pikast. Meso je belo zelenkasto z mnogimi kakor kamen trdimi zrnji, dokler

ni sad uležan, rodo. Peščišče je dolgo in redkokedaj v vseh petih predalih razvito, peške so dolge in nekoliko ploščate. Tepka dozori pozno v jeseni in je za jed še le tedaj, ko je uležana; takrat je mehka, sočnata in sladka. Tepka da izvrsten grušovec, pa tudi posušena je dobra. Tepka raste po dolinah in hribih in je pri nas najnavadnija gruška.

c) *Navadnega češplja*: Je podolgovato okrogel, do 3cm dolg in blizo 2cm širok. Pecelj srednje dolg in zelen. Kožica gladka in tanka ter belo rosna (nabukana).*) Meso rado gre od koščice, je zelenkasto žolto, nežno, zelo sočnato ter kislosladkega okusa. Koščica je ploščata in rujava, jedro je grenko (in v obilici povžito strupeno), Češplji dozore početkom septembra, ohraniti se ne dajo dolgo. Pri nas so češplji povsod navaden koščičen sad.

e) *Škodljivci sadja*: Zdravo sadje je pravilno razvito, in ima svojo določeno obliko, velikost in barvo, je na površji brez madeža (brez krulj, krast in ran), meso (jedro) mu je sočnato in okusno in nima sledu škodljivčevih izjedkov. Črivo in piškavo sadje je v rasti zaostalo, je navadno bolj blede barve in zgodaj pade z dvevesa; znotraj najdemo „črva“ ali vsaj njegove izjedke in odpadke, včasih se še zapazi zunaj luknja, po kateri jo je škodljivi „črv“ iz sadu popihal. Črv v jabolkih in gruškah je gosenica jabolčnega tončiča (metuljčka), „črv“ v češpljah in slivah je gosenica češpljevega tončiča (bela z rudečim hrbtom in črnorjavo glavo in 16 nogami) ali pa ličinka češpljeve grizlice (Pflaumen-Sägewespe) (rudečkasto bela z žolto glavo in 20 nogami), „črv“ v črešnjah in višnjah je ličinka črešnjeve muhe, „črv“ v piškovem orehu je gosenica orehovega tončiča, v lešniku pa ličinka rilčnika (brošča) lešnikarja. Omenjeni kvarljivci se zatirajo, da se črivo ali peškovo sadje pridno pobira pa svinjem kuha**). Krulje in kraste na sadju povzroči večinoma ranjenje sadu (po žuželkah, toči).

f) *Kako se sadje spravlja*: Jabolka in hruške se otrgajo, otrsati se smejo le take, katere se porabijo za jabolčnik oziroma hrušcevec. Otrgajo se tudi lešniki, kutne, breskve in marelice, črešnje in višnje se pa oberó. Češplji in slive se otrsajo, orehi in kostanji otrsajo ali oklačajo. — Dalj časa se da ohraniti pešknato in luščinasto sadje. Jabolka, hruške, kutne in mešplji, ki se hočejo ohraniti, ne smejo biti otolčeni in ranjeni, tudi ne mokri. Shranjajo pa se najbolj v kletih, kjer se naredé nalašč za to iz desek široke police. Predebelo se ne smejo nasuti, varovati jih je mišij in podgan in pa mraza, ogniljene se morajo marljivo odbirati. Kostanje shranjajo po hladnih sobah, orehe in lešnike pa v podstrešjih.

g) *Kako se sadje porabi*. Človek sadi sadno drevje, ker mu sadje obilo koristi. Ljudje na različne načine porabijo sadje v svojo korist. Mnogo ga povžijejo svežega kakor jabolka, hruške, marelice, breskve, črešnje, češplje, slive, orehe, lešnike. Obilo se ga posuši: češplji, slive, črešnje, hruške, jabolka kutne, (platiči). Nekaj se ga ukuha: hruške breskve... Iz slabelijh jabolk in hrušek, lesnik in lesnjač delajo jabolčnik oziroma hrušcevec. Iz češpljev in sliv se žge slivovec. S črvivim in slabijim sadnjem pitajo živino, zlasti svinje. Mnogo sadja se proda za dober denar.

h) *Kako listje pada*. V pozni jeseni listje orudi, orumeni, ali postane rjavo. Kmalu potem, ko je slana pobelila, se sadno (in večinoma tudi drugo) drevje osiplje, t. j., listje popada z drevja. List za listom se loči od vejice, kjer je sedel, in pade na tla. Naposled je drevo popolnoma golo. Čemu-li neki odbije drevje v jeseni svoje listje?

*) „Rosa“ na češpljih in slivah (itd.) je rastlinski vosek, katerega plodovi (pa tudi mnoge trave) izločujejo na površje. Nabral se je na kožici v predrobnih zrncih in tankih iglicah in se lahko z gladke kožice obriše. Pis.

**) Razun orehovega tončiča so navedeni škodljivci v Erjavčevi knjigi „Škodljivih žival“ obširno popisani. Pis.

Prvič, da mu sneg vej ne polomi, drugič, da preveč vode ne izpuhi iz drevesa po zimi. (Drugo ber. šte. 93 str. 80).

i) *Opravila po sadunosniku v pozni jeseni.* Mlademu drevju se obvežejo debela s koruzno slamo, trstjem, vejevjem, trnjem ali pa se pomažejo z mazilom, ki se je naredilo iz vode ilovice in apna, in kateremu se pridene malo krvi ali govejeka, da jih po zimi zajci ne oglodajo. S starega drevja se ostrže z strgačem suha skorja z mahovi in lišaji vred in se tudi potmaže z ilovo apnenim mazilom. Pod drevesom se zrahlja zemlja na širokost 1m ter se pokrije z gnojem. Suhe veje se zaznamenujejo, da se potem zgodaj pomladi odžagajo, ko je listje odpadlo, se porežejo goseničji zapredki. (Drugo berilo šte. 67 str. 57, šte. 94 str. 80).

II. Mlaka.

a) *Katere dele razločujemo na mlaki:* Dno, rob in gladino na vodi.

b) *Živali, ki so letale po leti okoli mlak — preseljevanje ptic:* Lastavice, kačji pastirji. . . . Lastavice so iskale okoli mlak hrane, so lovile žuželke. Žuželke so v jeseni pocerkale, lastavice niso našle več hrane. Da jih gladu konec ni, preselile so se na jug v tople kraje. Na odhod so se pripravljale, zbirale po zvonikih cerkvah, drugih poslopjih in po drevju ter se vadile v trumi letati. Lepega večera pred solničnim zahodom se je truma vzdignila ter jo krenila na jug. Vodili so jo stari samci, ki so vže bili v onih toplih krajih. Pot je bila dolga, trudapolna in nevarna. Ptičice so pretrpele obilo gladu, mnogo jih je onemoglo, dosti so jih polovili. Druge selilne ptice so: škorci, kukavice, škerjančki, slavci, pastaričice, prepelice, divje gosi, žrjavi i. dr. Mnogi selilkam se na dolgem potovanji še slabeje godi ko lastavicam, zlasti takšnim, katere so slabe letalke, kakor n. pr. prepelice. Do morja gredo takšne selilke večinoma peš, še le ob obalih širokega morja se vzdignejo v zrak. Pa kmalu se morajo vستي na nepregledno morsko gladino, da si odpočijejo. Po odpočitku gre pot dalje, ako se ni revna selilka v širokem morju vtopila. Pomladi se povrnejo selilke v isto vas, ali v isti log, kjer so se porodile. Lep vzgled ljubezni do domovine! (Drugo berilo, šte. 93 str. 80). (Dalje sledi.)

Doneski k zgodovini naših šol.

Piše Ivan Strelec.

(Dalje.)

Na tej šoli poslovali so sledeči učitelji:

A. Učitelji-vodje.

Prandt Jožef do leta 1687. Iz Ptujja odšel je v Radgono, kjer mu je žena Marija rodila 17. oktobra 1688 hčerko Cecilijo. Tamkaj je bil še leta 1699.

Zarpfl Boštjan 1687 do 1710. Dne 19. maja 1687 bil je poročen z Ano Marijo, hčerjo meščana Jurija Alt, ter se nahaja še 10. januarja 1810 kot boter.

Perger Janez 1732 do 1761. Rojen v Fürstenfeldu 1704, poročen v Ptujju 31. maja 1731. Leta 1732 bil je od magistrata v Ptujju sprejet za učitelja, kjer je umrl leta 1761, star 56 let.

Arbeiter Janez 1761 do 1778. Bil je kot „Cantor civitatis“ poročen v Ptujju 22. januarja 1744 z Barbaro, roj. Graffin. Od 1778 do 1787 bil je kantor na tej šoli,

ter bil pokopan 13. decembra 1787, star 74 let kot „zweiter Stadtpfarrmusikant“.

Neuwerth Gregor 1778 do 1788. Preobrazil je šolo v Ptujju v trivialno, ter umrl tamkaj 17. januarja 1788.

Gerhold Jožef 1778 do 1821. Rojen v Arvežu 1766, učitelj postal 1784, ko je bil 14. januarja istega leta v Mariboru skušen. Služboval kot podučitelj: v Arvežu 1784 do 1785, v Slov. Bistrici 1785 do 1787, v Konjicah 1787 do 1788, od kod je prišel 29. marca v Ptuj. Dne 1. aprila 1808 bil je od sekovskega ordinarijata imenovan vzglednim učiteljem, ter je umrl v Ptujju 16. januarja 1821, star 54 let.

Taučer Miha 1821 do 1828. Rojen v Steinbachu pri Gomilici 1785, učitelj postal 1. junija 1801. Služboval kot podučitelj: v Waltersdorfu 1801 do 1802, v Ilzi 1802

do 1804, v Ligistu 1804 do 1806, v Hartbergu 1806 do 1809, v Fürstenfeldu 1809 do 1810, od kod je 26. junija prišel za učitelja v Ptuj, kjer je umrl 31. jan. 1828.

Schantl Ignac, provizor 1828 do 1829. Bil je učitelj v Ormožu 1812 do 1821, od kod je prišel v Ptuj kot mestni kantor in učitelj I. razreda. Odsel je leta 1829 v Zagreb, ker je bil v Ptuj odpuščen od učiteljstva.

Pfundner Anton 1829 do 1854. Rojen 1787. Bil je učitelj pri Sv. Lovrenci na kor. žel. 1826 do 1829, od kod je prišel v Ptuj, kjer je bil leta 1854 radi starosti odstavljen.

Amsehl Anton 1854 do 1874. Rojen

v Cmureku 14. marca 1816, učitelj postal 1. novembra 1835. Bil je podučitelj v Cmureku 1837 in 1838, v Radgoni 1841 do 1851, od koder je prišel kot učitelj v Ptuj na novo ustanovljeno glavno šolo, kjer je postal leta 1854 vodja. Umrl je v Ptuj 20. aprila 1874.

Ferk Jakob od 2. julija 1874. Rojen na Muti 20. julija 1837, učitelj postal 1. oktobra 1855. Bil je podučitelj pri sv. Magdaleni in v Graškem predmestju v Mariboru, od koder je prišel 1. dec. 1864 za učitelja v Ptuj, kjer je postal 2. julija 1874 nadučitelj in potem ravnatelj. Od 1. nov. 1874 do 15. sept. 1875 bil je c. kr. okr. šolski nadzornik. (Dalje sledi.)

Društveni vestnik.

Braslovče. (O zborovanji „Savinjskega učiteljskega društva“.) Na prijazno vabilo našega gospoda predsednika S. Meglič-a smo se zbrali v četrtek 19. novembra pri Savinjskem mostu v prostorih gospoda tovariša Jul. Sadnik-a! Vdeležba je bila polnoštevila.

Gospod podpredsednik pozdravi navzoče blizu tako-le: Predragi mi sobratje, vrli sotrudniki! Vše nekaj naše bistro Savinje izteklo se je v mogočnejšo Savo, odkar mi je bila zadnjekrat čast, Vas v zborovanje sklicati in srčno pozdravljati. Danes pa mi je osoda v odsotnosti našega vrliga dosedanjega predsednika, kateri se je preselil v drug kraj, kjer mu vsi iz srca želimo, da bi bil srečnejši, zopet naklonila to čast. Gospod Škoflek bil je prvi predsednik našemu „Savinjskemu učiteljskemu društvu“, trudil se je po svojih močeh v prosepah šolstva, zatoorej zasluži, da se ga spomnimo. Kličem mu torej v smislu vseh tukaj zbranih: Bog ga živi! — Naše učiteljsko društvo je sicer skromno, ker nas je malo, morebiti je najmanjše v „Zavezi“, a krepko pa vendar je, kadar se namreč hoče postaviti na noge, kadar mu je volja, da kaj važnega učini. Skoro vsi udje tega društva so delavni, jako vneti za blagor društva in šolstva sploh, kajti ozirajo se na sicer nevidljivi prapor društveni, na katerem so zapisane besede in znamenja pravice, resnice, svobode in prave izobraženosti človeške. K temu pa so nam pripomogle vrle šolske postave, katere nam je podaril naš presviti vladar, pospešitelj šolstva. Spomnimo se večkrat našega viteškega cesarja in Njegove prevzvišene rodbine, spomnimo se pa tudi zlasti danes presvite cesarice, katere imendan danes obhajamo. Vše četrtokrat zbornje „Savinjsko učiteljsko društvo“ na ta slavni dan, zmirom smo se je v navdušenih besedah spominjali in Nje imendan veselo proslavljali, tudi danes si usojam v slavo

in srečo presvite cesarice vsklikniti: „Bog živi, Bog ohrani našo blago cesarico Elizabeto! (Zapoje se zadnja kitica cesarske pesmi).

Zatem prečita tajnik zapisnik zadnjega zborovanja, ki se odobri. Gospod podpredsednik predstavi zbranim gospoda prof. V. Korun-a, kateri nas je počastil s svojo navzočnostjo ter nas na ta način uveril, da se zanima za razvoj našega društva in da je rad v družbi učiteljev; nadalje gospod Val. Jarc-a, nadučitelja v Braslovčah in gospoda Kunstič-a, učitelj na Polzeli, kot nova društvenika. Reševaje dnevni red nam je gospod Maršic podal učno sliko „Strani neba“ ter na to še prav temeljito razpravljal „Podnebne prikazni“ in pa „Sliko iz splošnega zemljepisja“ namenjeno za večrazrednice. V imenu navzočih zahvalil se mu je gospod podpredsednik za izvrstno predavanje. Ko je bilo zborovanje končano ostali smo še nekaj časa v prijateljskih razgovorih skupaj; a le prehitro je prišel čas ločitve. Poslovlili smo se drug od drugega v veseli nadi, da se meseca maja prih. leta opet vidimo v „idiličnem“ Št. Pavlu, v kar — pomozi Bog! Končaje svojo skromno poročilo, izrečem le še srčno željo, da bi tudi naprej vsi udje vrlo se vdeleževali zborovanj, bodi-si v tem ali onem kraju, kajti vsakokrat se sliši kaj novega, vselej si zamoremo kako „drobtinico“ vzeti na pot. —č.

S pogorskega zatišja. (O zborovanji Celj. učiteljskega društva dne 2. nov. t. l.) V nagovoru pozdravi gospod predsednik novega uda gospoda Fr. Leskovar-ja, nadučitelja pri Novej cerkvi, in zborujoči ga z vidnim veseljem in krepkim živjo vsprejmejo v svoje kolo. O tej priliki pa se gospod predsednik prav s toplimi besedami spominja velemarljivega člana, gospoda Val. Jarc-a, odislega iz našega okraja na svojo novo (nadučiteljsko) mesto v

Braslovče, ter obžaluje, da smo ga zgubili; kajti deloval je od prvega pristopa doslej z neumorno gorečnostjo v prospeh našemu društvu. Bog ga še dolgo ohrani zavednemu slov. učiteljstvu! — Pod vodstvom gospoda Supan-a odpeli so gg. pevci, katerim se je pridružil tudi novi člen gosp. Leskovar kot izborna pevska moč, velemitni pesni „Mrak“ in „Rožica“. — Po načelu gospoda prof. Lavtar-ja „Zoriti je treba!“ razvijal nam je gospod Petriček: „Kakó jaz poučujem o decimalah“, v splošno zadovoljstvo. V imenu zborovalcev zahvali se mu gosp. predsednik na njegovem izvrstnem predavanji. — Presnovala in poslovenila so se pravila našega društva, ki se bode od slej imenovalo „Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj“. V kratkem se vladi predlože v potrjenje.

Iz Ljubljane. Dne 21. novembra je bila 5. odborova seja „Slov. učiteljskega društva v Ljubljani“. Razgovarjalo se je, kako naj bi tudi naše društvo Komensky-ja primerno praznovalo. Gg. odborniki so dobili nalog, do prihodnje odborove seje, katera bode 7. decembra, to dobro premisliti, da se bode potem potrebno določilo.

Za občni zbor se določijo božične počitnice. Dne 28. decembra t. l. bode v mestni dvorani ob 9. uri dopoldne zborovanje po naslednjem vspredu: 1. Predsednikov govor. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Volitev treh pregledovalcev računov. 5. Knjižničarjevo poročilo. 6. Razgovor o društvenem glasilu. 7. Volitev devetih udov v odbor. 8. Volitev poverjenikov za prihodnji občni zbor „Zaveze“. 9. Samostalni predlogi, kateri se morajo vsaj dva dni prej odboru poslati. 10. Referat g. Anton Razinger-ja o stoječi pisavi.

Od Kulpe. Z vseh stranij Ti prihajajo vesela poročila, dragi „Popotnik!“ o veselem gibanji in napredku šole ter učiteljstva. Sprejmi slednjič še iz Bele-Krajine poročilo in oznani sodrugom v zeleni Štajerski, kršni Istri in onstran Gorjancev, da tudi nam tú, na obrežji tužne Kulpé, bije srce za napredek stanu in naroda.

To pokazalo se je posebno 29. dne oktobra, ko je v drugič zborovalo naše zopet probujeno društvo. Na omenjeni dan je sklical gospod predsednik, A. Jeršinović, c. kr. okr. šolski nadzornik zborovanje, kakor je bilo vže pri prvem zborovanji dne 16. julija določeno.

Na ta dan se nas je zbralo pri zborovanji v Črnomlju 19 društvenikov in sicer četiri gospodične učiteljice ter petnajst tovarišev. Pač lepo število, ako se pomisli, da je bil ta dan gledé na vreme jako neugoden. Radi tega je bila vdeležba iz metliškega okraja jako pičila.

Ob 10. uri otvori g. predsednik zborovanje s pozdravom na vdeležence ter izraža veselje ob tolikej vdeležbi. Potem naznani, da so k društvu pristopili vsi, razven jednega tovariša; tako torej društvo šteje

34 udov. Nadaljeva je omeni, da nam je „Zaveza“ poslala pravila in vabilo k pristopu. Pravila so se prebrala in sklenilo se je potem pristopiti „Zavezi“.

Tako je naše društvo najmlajša hčerka Zaveze, pod katere praporom naj te razvija in razevita v korist učiteljstva belo-krajinskega.

O prvi točki dnevnega reda: Poročilo o deželni učiteljski konferenciji je govoril gospod Fr. Šetina. S kratkimi, a jedernatimi besedami nam je označil delovanje dež. učiteljske konference in nje vspeh, o katerem seveda še danes ne moremo govoriti. Konečno odvraca napad „Laib. Schulzeitung“ od 15. sept. ki je med drugim v deželni učiteljski konference pisala: Nach einer ziemlich oberflächlichen Begründung itd. Ta napad, pravi gospod poročevalec, da izvira iz nasprotnega narodnega misljenja gospoda urednika „Laib. Schulzeitung“. Šetine-jevemu poročilu še gospod predsednik dostavi, da se je v dež. učit. konferenciji vse storilo, da bi se stanje učiteljstva zboljšalo tako, da ne bo treba vedno prosjašiti..

Zbrano učiteljstvo izreče popolno zahvalo g. A. Jeršinović-u, kakor tudi gospodoma zastopnikoma.

O drugi točki: „Pokončena pisava“, bil je isti poročevalec. Gospod poročevalec omenja prednosti te pisave iz zdravstvenega, kakor iz etičnega ozira. Gospod poročevalec vse to tudi z učenci praktično pokaže. To pisavo tudi toplo priporoča blagorodni gospod Anton Paulin, krajni zdravnik, kateri nas je s svojim posetom počastil in se s tem pokazal pravega prijatelja šole in učiteljstva.

O tretji točki: „O risanju“, govoril je gospod predsednik sam in nas na marsikak nedostatek in pripomoček pri tem predmetu opozoril.

Četrta točka: „O petji“ je odpadla, ker je bil g. poročevalec zadržan; obravnavala se bode prihodnjič.

Tako bil je izcerpan vsopred in sledili so še nasveti, izmed katerih je omeniti dveh. Prvi, da bo društvo zborovalo prvi četrtek v aprilu, drugi, da se spomin Komenskega in Slomškega prihodnje leto dostojno praznuje, kar se bo pa še vse pri prihodnjem zborovanji (meseca aprila) določilo.

Po zborovanji ostali smo do večera še v prijateljskem razgovoru in se razšli potem z lepimi nadami na boljšo bodočnost.

—r—

Vabilo. „Celjsko učiteljsko društvo“ ima v četrtek, dne 24. decembra t. l., ob 10. uri dopoldne v okoliški šoli celjski svoj letni glavni zbor. Dnevni red: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. „Pluća“, učni poskus iz somatologije, gov. A. Brezovnik. 5. Letno poročilo tajnika. 6. Letno poročilo blagajnika. 7. Volitev treh pregledovalcev društvenih računov. 8. Volitev novega odbora. 9. Določitev društvenine za leto 1892. 10. Izbiranje časnikov. 11. Nasveti. — Tovariši in tovarišice! Vdeležite se v obilnem številu tega zbora ter pokažite, da vam stanovska čast in vzajemnost ni prazna pena!

Odbor.

Dopisi in druge vesti.

Iz Gorice, 8. dec. (Sposobnostni izpiti.)
Gospod urednik! prehiteli ste me s poročilom o uprav minolih učiteljskih izpiti. Navadno ste prepuščali meni poročilo o tukajšnjih izpiti, a ker Vam nisem ničesar poročal za predzadnji izpitni rok (v minolem maji), sodili ste, da sem se tega posla otrešel. A sodili ste krivo! V minolem maji se ni namreč tukaj nikdo oglasil k izpitu. Vidite, zato sem molčal. Sedaj pa je bilo kar devet učitelje in jeden učitelj naše narodnosti (polec sedem Italijank). Toliko jih tukajšnja komisija menda še ni imela. V tem pogledu so naši gg. izpraševalci mnogo na boljsem, nego ljubljanski, katerim se jih kar pol stotine na pleča navali. Vzrok je menda ta, da imamo na Primorskem dve izpitni komisiji, in da ni nobedna pooblaščenca usposabljači za šole z nemškim učnim jezikom.

Ker iz lastne skušnje vem, kakó se zanima učiteljski začetnik, pripravljajoč se k izpitu, za vprašanja, ki se dajajo pri teh izpiti, hočem Vam takrat prvič (vidite, da še celó napredujem*) objaviti pismene naloge pri tej preskušnji.

Vprašnji iz pedagogike in nemščine ste bili: Durch was für natürliche und künstliche Mittel soll der Wetteifer der Schüler erweckt werden? Die wichtigsten Bestimmungen über Schülerbibliotheken.

Iz slovenščine: 1. Učitelj vpliva tudi zunaj šole na spodobno vedenje šolske mladine! (za učitelja). — Vážnost pregovora. „Pridna gospodinja hiši tri vogle podpira“. Kakó ga uražuj učiteljica pri vzgoji ženske mladine v ljudske šoli? (za učiteljice) — 2. Razvrstitev samostavnikov v imena. Dotične opredelbe in natančnejše označevanje za otroke ljudske šole. — 3. Zapišite na pamet kako berilo pripovedne vsebine iz šolskih čitank!

Iz zemljepisja: Tek reke Donave od izviru do izlivu s tremi najvažnejšimi pritoki na desnem in levem bregu avstrijsko-ogrske monarhije. Zemljepisni naris te reke in teh šestih pritokov.

Iz matematike: 1. Nekdo dolguje

A 850 gld.

B 640 „ z $2\frac{1}{2}$ letnimi obrestimi po $5\frac{1}{2}\%$,

C 324 „ „ $1\frac{3}{4}$ „ „ „ 6% ,

D 1230 „ „ 1 „ „ „ 5% .

Vsega premoženja je 2680 gld. Koliko prejme vsak upnik, ako je bilo 220 gld. za ugotovljenje?

2. Iz $2m^3$ gašenega apna in iz $3m^3$ peska se dobé $4m^3$ malte; koliko apna in koliko peska se potrebuje za zid, ki je $128.64m$ dolg, $2.38m$ visok, v tleh $60cm$, na vrhu $45cm$ debel, ako se računi na $1m^3$ zidu 19% malte?

3. Iz surovega mleka se dobi $\frac{1}{10}$ skorupa; koliko je vreden 17 neposnetega mleka, ako se pro-

daja skorup po 45 kr. l in posneto mleko po 9 kr. l?

Iz prirodopisja: Šipek in vrtnica. (Praktična razprava.)

Iz prirodoslovja: Kakó nastajajo megle, oblaki, dež, sneg in toča? (Praktična razprava.) x

Maribor. (Izpiti sposobnosti.) [Konec.]

II. Za meščanske šole.

a) Iz pedagogike: 1. Analyse und Synthese. Ihr Wesen und ihre Anwendung beim Unterrichte.

2. Johann Amos Komensky's Bedeutung in der Geschichte der Erziehung und des Unterrichtes mit besonderer Berücksichtigung der Didactica magna. (Slovenec po slovensko.)

b) Iz slovenščine: 1. Kake zasluge imajo Vodnik, Prešeren, Levstik in Stritar za preobrazenje slovenskega pesništva? (S posebnim ozirom na Prešern-a).

2. Moč slovenskega jezika tiči v glagolu.

c) Iz nemščine: 1. Die Exposition in Lessing's „Minna von Barnhelm“.

2. Zusammensetzung des Zeitwortes mit Partikeln; Hervorhebung der Bedeutung der untrennbaren Partikeln.

d) Iz zemljepisja: 1. Die Tiefebene des Po; Zugänge in dieselbe, Charakteristik in physikalischer und topographischer Beziehung, Hervorhebung der für den Handel wichtigen Orte. Kartenskizze.

2. Die Mondesphasen sind an einer Zeichnung zu erläutern. (Slovenec po slovensko.)

e) Iz zgodovine: 1. Die staatlichen Verhältnisse Europa's am Ausgange des 17. Jahrhunderts.

2. Die Verfassung Rom's zur Zeit der Könige. (Slovenec slovenski.)

f) Iz matematike:

$$1. \frac{5x-2}{x^2-3x-4} + \frac{2x+1}{x^2-x-12} - \frac{3x-1}{x^2+x-20} =$$

Die Brüche sind auf den kleinsten gemeinsamen Nenner zu bringen.

2. Zwei Fässer enthalten 351l Wein; nimt man aus dem ersten den 6. Theil und aus dem zweiten den 3. Theil heraus, so bleibt in beiden gleich viel übrig. Wie viel Liter enthält jedes Fass?

3. Zu welchem Wert wächst ein Capital von 5800 fl. in 15 Jahren bei ganzjähriger Verzinsung bei 5% Zinseszinsen an?

4. Wie verhalten sich die Flächeninhalte zweier gleichseitigen Dreiecke.

4. Berechne den Cubikinhalte eines Parallelopiped's, dessen Grundfläche ein Quadrat mit der Seite $s = 2.4m$ und dessen Seitenkante $k = 5m$ mit der Grundfläche den Neigungswinkel $x = 68^\circ 54' 32''$ bildet.

*) Priserčna hvala!

g) Iz prirodoписа: 1. Eingehendere Darstellung des menschlichen Nervensystems und seiner Functionen. (Veranschaulicht durch schematische Zeichnungen).

2. Die wichtigsten Eisenerze in mineralogischer und technologischer Beziehung.

h) Iz prirodoсловја: 1. Erklärung des Hauptregenbogens. (Methodisch.)

2. Beschreibung des Daniel'schen Elementes und des chemischen Processes in demselben, wenn der Strom geschlossen ist.

3. Beschreibung der Watt'schen Dampfmaschine.

i) Iz lepописаја: 1. Schreibe a) von der deutschen Currentschrift, b) von der Leteinschrift, c) von der Rondschrift je eine Zeile auf einer Linie.

2. Von den zwei ersten der genannten Schriften ist je eine Zeile auch in der Steilschrift zu liefern.

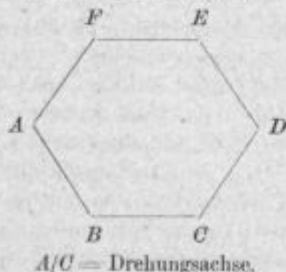
3. Von den weiteren im bürgerlichen und gewerblichen Leben häufig vorkommenden Schriften (Cursivschrift, Nadelschrift, Fraktur...) schreibe ebenfalls je eine Zeile. Der Text für die Schriftproben ist entsprechend zu wählen.

k) Iz prostoročnega risanja: 1. Ein romantisches Capital nach einem Gypsmodel zu zeichnen.

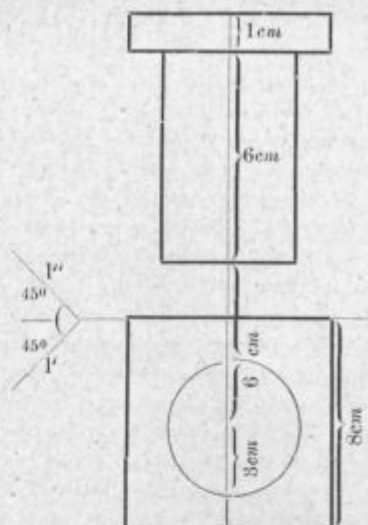
2. Perspectivisches Zeichnen eines Doppelkreuzes mit Sockel nach der Natur.

l) Iz geometričnega risanja: 1. Ein Rhombus, dessen Diagonalen 10cm und 6cm betragen, zu zeichnen und in ein flächengleiches Quadrat zu verwandeln. (Die Construction ist durch Rechnung auf mm genau zu controlieren, d. h. es ist die Länge der Quadratseite zu berechnen.)

2. Ein regelmässiges Sechseck mit 6cm Seitenlänge zu zeichnen, und sodann um die Diagonale AC aus der Zeichenfläche herauszudrehen, so dass die Ebene des gedrehten Polygons mit ihrer ursprünglichen Lage einen Winkel von 45° einschliesst; die Projection des gedrehten Sechseckes soll gezeichnet und der Flächeninhalt der Projection soll ermittelt werden. (Rechnung auf mm^2 genau!)

3. Die nachfolgende Körpercombination (cylindrische Säule mit quadratischer Platte) ist im Grund und Aufriße nach den angegebenen Maßen zu zeichnen, die Schatten auf beide Projectionsebenen und der Körper auf einander zu ermitteln, und sodann das Volumen dieser Körpercombination zu berechnen. (Rechnung auf mm^3 genau!)

S Krasa 15. dne novembra. Facta loquuntur — dejanja govoré — glasi se neka latinska prislovica. Pričenjam s tem citatom, ker hočem posnemati nekega spodnjekraskega dopisnika, kateri je pred leti dopisoval — se vé največ o sebi v razne nemške (?) in slovenske novine, ter je vsak dopis, kar preplaval z latinskimi citati tako, da bi skoro vsak mislil: mož jih kar stresa iz rokava liki pšenico iz polne vreče. A mož ni Latinec, še manj pa

Sedaj pa, kakor se kaže, se je kar čez noč prelevil ter je postal iz strašnega in silnega Savla, krotek in ponižen Pavel. Dotičnik, — dozdevna korifeja, ve zakaj tako dela; najbrž pihlja od jugovzhoda kaka prijetna sapica, ki dobro deluje na njega organizem. Radi tega je opustil vse neprijetne (?) tuje citate ter se lotil pristnih domačih rekov, n. pr. kaj pa je tega treba bilo? — Da, dragi dopis v 21. številki s Spodnjega Krasa, te ni treba bilo, ker nisi s svojimi praznimi argumenti nič oporekel, ampak stvar bolj potrdil.

Vže nekaj let je od tega, kar se je pri zborovanji našega učiteljskega društva v neki vasi na Zgornjem Krasu volil nov društveni odbor ter odvzele društvene vajeti nekemu gospodu ter se je izročilo neki drugi spoštovani osebi. — Ali kmalu so se pokazali nasledki temu eklantantnemu porazu. — Začelo se je od nekoje strani črniti in ščuvati prama društvu ter mu izpodkovati veljavo. — Odbor društva, videč nesložnost nekaternikov na Spodnjem Krasu, hotel je temu učiteljskemu grehu v okom priti. V ta namen je začel prirejati učiteljska zborovanja tam doli in tudi volil v odbor nekoje, da bi tako nemirne in nezadovoljne duhove spravil v svojo sredo — v svoj tabor. — A zaman vse prizadevanje, ves trud!

Dotičniki so ostali pri prvotnej svoji nameri. — Društvo ni moglo mirno gledati, kako se mu iz

pred očij trga njegovo delovanje in ugled. Osamosvojilo se je ter začelo klin s klinom krepko odbijati sovražne navale, kateri mu preté ugonobiti nežno cvetko — društvo. In ta je ona osvetljivost, gospod urednik, katero g. „e“ tako slastno pogreva v svojem dopisu. — V resnici skrajni čas je bil, da so se začeli ti kraški Robespierri-krcati — po prstih. — Da kolegijalnost, krasen biser, moral bi dičiti g. „e“, vsak stan, vsakega učitelja, a kar vi meni o tem predbacivate je vse malenkost, prama onemu, ki je kar z imenom ovajal svoje kolege nekemu šolskemu dostojanstveniku, da so oni kmalu čutili železno pest podlega ovaduštva. To vam je bila prava kolegijalnost!

Učitelj mora pri vsakej priliki skrbeti za svoj ugled in stanovski ponos, izrazuje se nekako slavni Diesterweg. A s tem, da učitelji sami hodijo k davčnemu uradu po svojo mezdo, si ga osobito na Krasu izvestno ne pridobé. — Opustimo to navado, in učimo se od drugih uradnikov ali pa posnemajmo vrle brežke sodruge v koperskem okraji, kateri dobivajo svoje mesečne doneske posredoma županstva.

Izvajanje gospoda dopisnika, da niso mogli spodnjekraški kolegi prisotstvovati zborovanju desetletnice, ker so šli po plačo k c. kr. davčnemu uradu v Komen, je šepavo. A tudi zborovanja 2. dne aprila t. l. se niste vdeležili, dasi je bilo na periferije sežanskega sodnijskega okraja in ne prvega meseca, med tem pa, ko smo mi, da si je bil ta dan prvi četrtek v mesecu in bi šli tudi mi lahko po mezdo v Sežano, došli v obilnem številu v Skopo. Razsodni čitatelj je lahko sam sprevidel, da je vse izgovarjanje g. „e“ le golo prikrivanje resnice.

Pa saj je gospod dopisnik sam priznal s svojim sofisticiranim stavkom, da ne marajo .gg. kolegi komenskega okraja prihajati k zborovanjem, ko pravi: Ali ni znal g. „e“, da kolegi komenskega okraja — „težko“ pridejo k zborovanju.

Čast, komur čast! Tega načela držal sem se, omenjajoč zasluge tega ali onega tovariša! Ali gosp. nasprotnik meri gotovo, vatel po sebi, ker pravi, da pričakujem kak briljanten vspeh za hvalisanje (?) svojih kolegov. Ko je bil gospod „e“ na krmilu, je baje on tako delal, da je svoje Benjamine za vsako majhno uslugo, ki so mu jo storili, bogato obdarjal. — Lasciate, lasciate ogni speranza, voi ch' entrate, imel sem na umu, ko sem kot poročevalec društvu nastopil in nisem nikoli mislil, da si bodem s tem pribavil kak vspeh. To je morebiti vaše maslo.

Zmago res hočemo, a ne take, kakor si jo Vi želite ter komaj pričakujete onege dne, o čemur se nam še niti ne sanja. Naša zmaga povsema je drugačna, nego si jo vi domisljujete.

Gledé na prvo listino društvene kronike želel bi gospod „e“ neke premembe, a se ž njo ni upal na dan ter je le one pikre besede potlačil v žep. — Le ven ž njimi, pripravljeni smo vam takoj z od-

govorom postreči, ker imamo zalogo stvari iz polu preteklega časa. *)

— o. —

Franc Zadravec. †

„Odprta noč in dan so groba vrata;
Alj dneva ne pove nobedna prat'ka“.

Prešeren.

Vže zopet je trda usoda prestrigla kratko nit življenja milemu tovarišu. Dne 20. novembra okoli 1/2 11. ure zvečer je namreč za kapjo nenadoma umrl gospod Franc Zadravec, nadučitelj pri Sv. Andraži v slov. gor., star še ne 29 let. Pokojni je zadnjih 14 dni večkrat tožil, da ga boli glava, a bil je kljub temu dobre volje, ter je svoje dolžnosti kot učitelj tako rekoč do zadnjega izdihljeja zvesto in natančno izpolnjeval. V petek imel je še celi dan šolo. Okoli pete ure popoldne se vleže in toži o strašnih bolečinah v glavi. Ob osmi uri zaspi. Ob devetih se prebudi, a ne more več govoriti in jame ga zapuščati tudi zavest. Kmalu potem izdihne mirno svojo blago dušo, zapustivši ljubo ženo in dvoje malih nepreskrbljenih otročičev. — Porojen 8. dec. 1862 pri Sv. Križu blizu Ljutomera, se je ranjki, dovršivši domačo ljudsko in potem meščansko šolo, v Radgoni, podal v c. kr. učiteljišče v Maribor, kjer je svoje studije z dobrim vspehom dovršil ter dobil 15. julija 1881 zrelostno spričevalo. Jeseni istega leta bil je nameščen kot podučitelj pri Sv. Barbari poleg Vurberga, kjer je ostal jedno leto. Potem je služil jedno leto pri Sv. Vrbani blizu Ptuja, od tam pa je prišel jeseni leta 1883 kot prov. učitelj-voditelj k Sv. Andražu v slov. gor., kjer je ostal do svoje prerane smrti. Pomladi leta 1884 bil je imenovan stalnim učiteljem, jeseni leta 1889, ko se je bila šola razširila v dvorazrednico, pa nadučiteljem.

Pokojnik bil je blag mož plemenitega značaja, svojim izvrsten soprog in oče, tovarišem ljubeznjiv in odkritosrčen prijatelj, šolske mladini pa zvest in skrben učitelj. Kako priljubljen je bil blagi pokojnik v domači župniji in sploh pri vseh, ki so ga poznali, se je najlepše pokazalo v nedeljo dne 22. nov., ko smo ponesli njegove posvetne ostanke k večnemu počitku. Sijajnega spreveda, kojega je vodil častiti gospod župnik od Sv. Lovrenca v slov. gor. z domačim gosp. župnikom in tremi sosednimi gospodi duhovniki, vdeležila se je neštevilna množica ljudstva od blizu in daleč, na dalje šolska mladina se zastavo, krajni šolski svet, občinski zastop, odbor bralnega društva, veteransko društvo se zastavo, zastopniki okrajnega šolskega sveta Ptujskega, 32 učiteljev in učiteljic i. dr. — Krasne vence darovali so:

Šolska mladina „Svojemu nepozabljivemu učitelju“, krajni šolski svet, bralno društvo, hčerki pokojnega in več njegovih prijateljev. Pred šolo zapeli smo mu učitelji v slovo krasno in milodonečo pesem „Nad zvezdami“, v cerkvi pa je potem do-

*) S tem naj bo konec tej pravdi. Uredn.

mači gospod župnik opisal življenje pokojnikovo s tako ginjaivimi besedami, da so vsem pričujočim zaigrale solze britke žalosti v očeh. Po dokončanih cerkvenih opravilih — okolu 3. ure popoldne — pomikal se je dolg spreved, pred katerim je svirala domača izvrstna godba tužnomile žalostinke, počasi proti pokopališču, kjer smo zapeli tovariši še nagrobno „Usliši nas!“, po kateri smo žalostnega in potrtega srca ostavili pokopališče. — Bodi rajnemu zemljica lahka! Blag in trajen mu spomin!

„Mileje solnce naj Te tam obsije,

Zavetje sprejme lepše domačije!“ F. P.

Listnica upravnništva.

Vsi prejemniki našega lista, ki so z naročnino za tekoče leto (bodi-si celo ali pa deloma) še na dolgu, se vljudo pozivljajo, da svoj dolg še v tem letu **gotovo** poravnajo, da zamore tudi „Zaveza“ storiti svojo dolžnost pri tiskarni. Pa tudi stare dolžnike vljudo prosimo, da se še v tem letu spomnijo svoje dolžnosti!

Za upravo „Popotnika“: „Zaveza slov. učit. društev“.

Razpisi natečajev.

Št. 1356, I.

Nadučiteljsko, učiteljska in podučiteljska mesta.

V šolskem okraji Mariborske okolice se umeščajo sledeča učna mesta začasno ali definitivno:

1. nadučiteljsko mesto na dvorazrednici v Radvanji, III. plačilnega razreda;
2. učiteljsko mesto na trirazrednici v Framu, III. plačilnega razreda;
3. podučiteljsko mesto na dvorazrednici v Studencih pri Mariboru, III. plačilnega razreda;
4. podučiteljsko mesto na trirazrednici v Lehnu z eksposituro Ribnica-Brezno, III. plačilnega razreda in prostim stanovanjem;
5. podučiteljsko mesto na trirazrednici pri Sv. Jurji ob Pesnici, IV. plačilnega razreda; in
6. podučiteljsko mesto na dvorazrednici pri Spodnji Sv. Kungoti, IV. plačilnega razreda.

Prosilci za omenjene službe naj svoje redno opremljene prošnje z dokazom avstrijske dostojnosti in z ozirom na nadučiteljsko službo tudi z dokazom zmožnosti poučevanja v katoliškem verouku, vložijo predpisanim potom do 15. januarija 1892 pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okr. šolski svet v Mariboru, 3. dec. 1891.

Predsednik: Marek s. r.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli IV. plač. razreda in prostim stanovanjem v Ščavniški dolini pri Radgoni je umeščati takoj mesto podučitelja definitivno oziroma provizorično. Provizoričen podučitelj dobode 30 gld. osebne letne doklade.

Spremembe pri učiteljstvu. G. Franc Jank, poduč. v Studencih postal je def. učitelj ravno tó. Gspđ. Alojzija plem. Peball, poduč. na I. mestni deklški šoli in Sabina Kutschera, poduč. na II. deklški šoli v Mariboru nameščeni ste definitivno na svojih mestih. Podučitelja gg. Franc Zemljč v Ljubnem in Jožef Fischer pri Sv. Francišku sta s svojima službama menjala. Gspđ. Terezija Horak (dosedaj v Mozirji) postala je učiteljica ročnih del za Ljubno in Sv. Francisek. — Gosp. Štefan Končan, uč. v Mariboru stopil je stalno v pokoj.

Prosilci ali prosilke naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani in nemškega in slovenskega jezika popolnoma zmožni do konca meseca decembra 1891 pri krajn. šolskem svetu v Ščavniški dolini, pošta Radgona.

Okr. š. svet Gornja Radgona, 26. nov. 1891.

Predsednik: Attems s. r.

Št. 416, II.

Mesto učiteljice ženskih ročnih del

za trirazredno ljudsko šolo v Črešnovcah in za dvorazredno šolo v Laporji z nagrado 120 gld. na leto se umešča.

Učiteljica je obvezana za to na prvem mestu po 5 ur, na drugem pa po 3 ure na teden skozi 10 mesecev v letu poučevati.

Formalno vsposobljene prosilke, katere v slovenskem jeziku poučevati zamorejo, naj svoje redno obložene prošnje do 31. decembra 1891 pri krajnem šolskem svetu v Črešnovcah vložijo.

Okr. š. svet v Slov. Bistrici, 24. nov. 1891.

Predsednik: Marek s. r.

Št. 1204.

Nadučiteljsko mesto.

Na dvorazrednici pri Sv. Andražu v Slov. gor. v IV. plač. razredu, je umestiti nadučiteljska služba.

Prosilci naj vložijo svoje opremljene prošnje z dokazom, da so zmožni poučevanja v slovenskem in nemškem jeziku, da so avstrijski državljani in da so vsposobljeni za subsidarčen pouk katoliškega verouka, predpisanim potom do 1. januarija 1892 pri krajnem šolskem svetu Sv. Andraž v Slov. gorica.

Okr. šolski svet Ptuj, 24. novembra 1891.

2—2

Predsednik: Scherer s. r.

Vsebina. I. O nalogi šolskega vrta. (Za nagrado.) (I.) — II. Vzgojni pomen otroške igre. (Za nagrado.) (Konec.) — III. Prirodopisni pouk v jednorazrednicah. (XXV.) (H. Schreiner in J. Koprivnik.) — IV. Doneski k zgodovini naših šol. (IV.) (Ivan Strelec.) — V. Društveni vestnik. — VI. Dopisi in druge vesti. — VII. Listek upravnništva. — VIII. Natečaji.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. J. Otorepec.)